

sacramentsbeschuwing, en de bezwaarden hebben hiertegen juist sterke bezwaren.

Want allereerst moet ons wel opvallen dat hier wordt teruggeconcludeerd van de ontvangers der belofte op den aard der belofte zelf. Wat is het indeelingsprincipe voor deze onderscheiding? Hoe komt de schrijver er toe, om deze tweeërlei belofte te onderscheiden? Wel omdat er tweeërlei verbondskinderen zijn: verkorenen en niet-verkorenen. Hun verkoren en hun niet-verkoren zijn is geen uitvloeisel van den tweeërlei aard der belofte, maar de belofte zelf wordt onderscheiden naar den aard der ontvangers. Alleen de uitverkorenen ontvangen de onvoorwaardelijke belofte, de gave der genade. Vanuit de gesteldheid van het subject, van den ontvanger der belofte, wordt hier geconcludeerd tot het onderscheid in de belofte zelf.

Dit nu is volstrekt ongeoorloofd. Want de belofte is een gesproken en geopenbaard Woord van God. God schenkt ons Zijn belofte in Zijn geopenbaard, gesproken Woord. En dat Woord mogen wij nooit gaan indeelen, onderscheiden naar den aard, de gesteldheid der ontvangers. Dat Woord, ook dat beloftewoord, is ongedeeld; het gaat uit als belofte, maar altijd samengevlochten met den eisch, tot het volk des Verbonds. Nergens kunnen wij in het evangelie onderscheiden tusschen een Woord voor de verkorenen en een Woord voor de niet-verkorenen. Want wie kent de verkorenen dan God alleen? Het zijn de verborgen dingen, die zijn voor Hem, den HEERE onzen God, en waarover Hij ons niet inlicht. Hij geeft ons Zijn geopenbaarde beloftewoord voor ons en onze kinderen.

Wie zal in dat gesproken en geopenbaard Woord van Hem gaan onderscheiden tusschen wat Hij sprak voor de verkorenen en voor de verworpenen? Wie zal in dat evangeliewoord kunnen aanwijzen wat bestemd is voor de uitverkorenen en wat voor de verworpenen? Hij doet tot Zijn volk dat evangeliewoord uitgaan, altijd gepaard gaande met het bevel van geloof en bekeering. Hij zelf werkt dat evangeliewoord wel uit in Zijn uitverkorenen, maar dat doet Hij dan ook. En Hij alleen weet, wie die uitverkorenen zijn, en in welke hoorders Hij Zijne belofte vervult. Maar het is de hybris, de overmoed, van den mensch, als hij zelf zou gaan onderscheiden in het gesproken Woord des HEEREN tusschen een belofte voor de verkorenen en voor de verworpenen. Het is de hybris, de hoogmoed, van het souveraine theologische denken van den mensch, die het aangedurfd heeft om dat te doen. In het gesproken Woord van God te gaan onderscheiden tusschen een Woord voor de kerk in het algemeen, wat dat aanbod der genade genoemd wordt, en een Woord voor de uitverkorenen in het bijzonder, dat dan gave der genade heet.

En hier komen we tot ons tweede bezwaar tegen deze onderscheiding. Te zeggen, dat er een belofte is die een aanbod der genade is, en een belofte, die gave der genade is, strijdt ook met het begrip „belofte”. Want een belofte is een Woord Gods, waarin Hij een toezegging doet. Waarin Hij belooft iets te zullen doen, in den weg van den geloovige aanvaarding van die belofte. Als we in de Schrift het beloftebegrip nagaan, dan zien we, dat God de HEERE in de belofte, in Zijn gesproken beloftewoord, altijd de tijdsfactor verdisconteert. Dat is een heel belangrijk element in het verstaan van de belofte Gods. God spreekt Zijn beloftewoorden in de geschiedenis der openbaring. En Hij vervult die Woorden in die geschiedenis. In de geschiedenis van Zijn volk, maar ook in de geschiedenis van het leven van elk lid van dat volk.

Denk maar eens aan de z.g.n. moederbelofte. Welk een tijd is er niet overheen gegaan, voor God die belofte vervuld had. Wel twintig eeuwen. Denk eens aan de belofte, die God doet aan Abraham, dat hem een zoon geboren zal worden. Daar ging ook een lange tijd overheen, vóór Abraham ook maar iets zag van de vervulling van Gods belofte, dat hij zaad zou zien. Denk maar eens aan de belofte, welke God deed aan het volk Israël, dat het Kanaän zou beërven. Dat duurde ook al veertig jaren. En aan hoevelen Israëlieten is die belofte niet vervuld?

Nu moeten we bovendien nog een bepaald onderscheid niet uit het oog verliezen. Daar zijn beloften en voorspellingen. Een voorspelling die God doet komt altijd uit. Maar een belofte wordt lang niet altijd vervuld.

Onze vaders hadden dat verschil in de Heilige Schrift al heel spoedig opgemerkt. Vandaar dat zij

spraken van categorische en conditioneele of voorwaardelijke beloften. Zoo'n categorische belofte was b.v. Gods toezegging aan Noach dat Hij nooit meer de aarde door water zou verdelgen. Of Gods belofte, dat Hij straks alle dingen nieuw zal maken. Dat zijn beloften die categorisch zijn, d.w.z. die vast en zeker vervuld worden.

De groote vraag nu in dit debat is, of God ook aan ons zulke categorische beloften doet in het genadeverbond. Of Hij ons voorspelt, dat wij het eeuwige leven zullen beërven bij onzen doop. Of ons zulke beloften in den heiligen doop worden betekend en verzegeld. De Luiks met de Synode meent van wel. Er zijn immers, zegt hij, onvoorwaardelijke beloften voor de uitverkorenen.

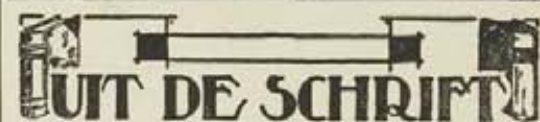
Maar hier komt dan vanzelf de groote vraag aan de orde: hoe weet ik dat? Hoe weet ik, dat God tot mij zulke beloften spreekt? En welke zijn die beloften? De Luiks zal niet kunnen ontkennen, dat dan eerst de vraag aan de orde moet komen: hoe kan ik weten, dat ik een verkorene ben voor dat ik mij dergelijke beloften toeëigen? Als er inderdaad categorische beloften voor de uitverkorenen zijn, dan moet ik eerst, vóór ik mijn toevlucht neem tot Gods beloftewoord, uitmaken dat ik verkoren ben. Pas dan zou ik mij zulke beloften kunnen toe-eigenen.

In den grond van de zaak verliest in het spreken van „een onvoorwaardelijke belofte voor de uitverkorenen” de belofte haar karakter als belofte. Want het is dan niet meer een beloftewoord Gods, maar een goddelijke declaratie, dat het belofde goed reeds aanwezig is. God belooft dan niet, ons te zullen schenken het geloof en al het heil Christus, maar Hij verklaart dat heil reeds geschonken te hebben. Er is geen sprake meer van een belofte, maar van een vervulde toezegging, een declaratie van wat aanwezig is. De tijdsfactor is volkomen uitgeschakeld. Reeds bij den doop is er dan de verklaring, dat God de HEERE ons het heil reeds heeft geschonken. Het wordt dan alleen een kwestie van bewustwording van dat heil. Niet van een nog toeëigenen van dat heil in den weg des geloofs.

De Synode en met haar De Luiks komen hier in openlijke tegenspraak met het doopformulier, dat heel nadrukkelijk die tijdsfactor in rekening brengt.

R. H. BREMMER,

Helpman.

UIT DE SCHRIFT

Het spotliedje van druiven en tanden

Hoe komt gijlieden er toch bij, dat gij dit spreekwoord (spotdicht) gebruikt over het land Israël, zeggende:

de vaders hebben onrijpe druiven
gegeten
en de tanden der kinderen zijn stroef
geworden?

Zoo waarachtig als ik leef, spreekt de Heer Heere, gijlieden zult in Israël dit spreekwoord (spotdicht) niet meer gebruiken! Zie, alle zielen zijn van Mij; zoowel de zielen der vaders als de zielen der zonen zijn van Mij, die ziel, die zondigt, die zal sterven!

Ezechiël 18:2-4.

(Vertaling dr A. Noordzij, dr A. Troelstra.)

In kritieke tijden loopt het volk graag op de stelen van het — spreekwoord.

Het spreekwoord is een verraderlijk ding: het klinkt wijs, het dient zich aan als puntige, soms paradoxale wijsheid; wie er gebruik van maakt, is daarom vaak als de knaap, die op stelten loopt: hij steekt een paar duim boven de anderen uit, en is toch met hen één, in het spel vooral. Maar het spreekwoord is meermalen fixatie van onzin, of, zoo het al iets beters is, dan blijft het toch opium voor het volk: het stompt den prikkel tot individualiseerende begripsvorming af, en legaliseert de illegale neiging tot de generaliseerende. Het levert de intellectuele passe-partout in de bazar, waar ook de beste families winkelen. En verschalkt zoo de excellenties even goed als de baliekluiers. En in zijn wonderen kronkelgang komt het van de geestesaristocraten, die hun leut aan het woorden-

spel hadden, tot de massa. Die loopt er mee te venten, als eerstgenoemden al lang over nieuwe slagwoorden broeden. Voornamelijk als het spreekwoord in rijm gebracht en „op muziek gezet” is, voornamelijk dan is het volk in dagen van crisis er verzot op. Het helpt de massa aan de hoognoedige narcotica, die haar over haar verbijstering heen moeten helpen.

Ook de kerkmensch komt er wel toe, zijn hand naar dit narcoticum uit te strekken. Ook zijn vleesch immers komt niet graag in het individuele aanspraken doende en concrete individuele vonnissen vellende gericht: ook hij speelt daarom graag den criticus, d.w.z. den scheidsrechter; dit spel immers zet hem in het rechterstoeltje, op behoorlijken afstand van het beklagdenbankje.

Ook Ezechiël kende dit type van kerkmensen. Rechts en links omgaven ze hem, toen hij als gedeporteerde aristocratenzoon in het land van den vijand woonde bij het Kebar-kanaal in Babel. De priesterzoon-profeet in Babylon, het oord der ballingschap, — ziedaar Ezechiël.

Betrekkelijk „humaan” werden die gedeporteerden daar behandeld. Toch waren ze ballingen. En het benauwende van de situatie was niet het minst hierin gelegen, dat men niet goed wist, waar het adres der kerk was. Was het in Jeruzalem, waar nog velen achtergelaten waren, en waar nog de oude tempel stond met zijn regelmatig eere-dienst? Of was het hier in Babel, of althans daar óók? In Babel, waar toch de Geest der profetie werkte, en waar dus het Woord was met zijn heerschappij?

Voor zichzelf is Ezechiël overtuigd, dat de kerk daar is waar het Woord is. Ze is dus in Babel zeker. De kerk-in-verstrooiing is toch kerk? Maar als hij zijn medebalingen wil leggen onder het zware beslag van dit profetisch kerkbesef, m.a.w., als hij hen wil slaan in den band van Jahwe's concrete beloften-en-eischen, dan is de spreekwoorden makende gemeente hem steeds een slag vóór. Wou hij de duimschroeven der bondswet aanleggen?

Laat hem de moeite sparen: het spotdicht der spraakmakende gemeente heeft een fatalistisch credo op zijn rijm gezet: het fatalisme levert immers typisch na-oorlogsche preek-motto's aan de geuniformde straatprekers van uiterst rechts en links? Als Ezechiël, door den Geest verzocht en daarna gedreven, Abrahams kinderen wil convoceren onder het anti-fatalistisch verbonds-appel op ieders individuele verantwoordelijkheid ter zake van de aangerichte schade en van den nationaal-kerkelijken wederopbouw, dan klinkt uit de cantines der geestelijke saboteurs hem het spotliedje bij voorbaat honend tegen:

de vaders hebben onrijpe druiven gegeten,
en de tanden der kinderen zijn stroef geworden.

Het liedje is doorzichtig genoeg. Kunnen wij 't helpen? Is het mijn schuld? Moet ik juist boete doen? En, als de anderen in de cantine blijven lanterfantten, moet dan juist ik de cantine uit naar de werkplaats? Wel neen — het ligt allemaal aan de „omstandigheden”, dat het zoo'n deplorabele toestand is! Er is toch niets aan te doen door iemand op zijn eentje.

Scherp, en niet ongeestig, formuleeren de critici van Ezechiëls allen man-voor-man verantwoordelijk stellende prediking hun standpunt. Ze bedienen zich van beeldspraak. In oostersche landen pleegt menigeen onrijpe druiven te eten: ze zijn nog zuur. Het nuttigen van die zure druiven heeft een eigenaardig effect op het gebit van den eter: de tanden worden er stroef van. Natuurlijk worden alleen bij den man zelf, die zulke zure druiven nuttigt, de tanden zoo hinderlijk stroef. Daarom is het volkssarcasme des te snijddender, wanneer het de kwestie zóó stelt: het waren de vaders, die zich aan die zure druiven te buiten gingen. Maar bij de kinderen doet zich het ongemak van de stroeve tanden op. De kinderen zelf — d.w.z. het huidige geslacht — waren zoo dwaas niet: zij hebben niet de kerk in ellende gedompeld, het volk in het ongeluk gesleept. Wie het wél deden, dat waren b.v. menschen als die booze koning Manasse; en dat heeft de profeet Jeremia zelf gezegd (15:4, vgl. evenwel Kittel, Gesch. d. alttest. Rel., 1915, 454). Trouwens, in Klaagliederen 5:7 zal het heeten:

Onze vaders, die gezondigd hebben, zijn er niet meer — wij dragen hun ongerechtigheden.

En staat het ook niet in de wet van Mozes? Ik ben de Heere uw God, die de misdaad der vaders bezoek aan de kinderen, aan het derde, ja vierde

lid derge
van erf
dachte in
in formu
in Edens
van al z
het Keba
stroef ge
het accep
aller indi
om Sauls
kinderen
verbede
Het vin
het onb
spreekw
herdruk
krijgt he

Maar
komen te
dat uw C
ouders?
een niet

Maar
ligt het
Gods Te
Saul, Ma
gericht.
neert een
(12:22)
geen gez

Gij, ba
later Petr
ste dages
klaren w
van God
rampen t
voor te h
Alles blij
zelf de s
niets vre
u in ball
mee met
joden, ju
de kans
der vader
ook verre
neeren e
ge verwij
in dwaze
dan uw v
onrijpe d
dat uw
krijgen: m
dan is u
gemaakt.
houden a
straf, en
en niet o
wering, c
staat, de
eten van
plaats vo
u de zond
de ergste
En toch i
straf dan
den van
Nu wo
Jeremia,
lezen. W
op wie d

Om be
Want
de leer d
volgen ge
steit, en
hoofd mi
houdt, da
digd hebl
Ezechiël
fen treffe
altijd met
gevallen
van Eze